

Notat

19. januar 2022
AK

Høringsnotat om forslag til lov om ændring af museumsloven, lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet og forskellige andre love (Ændring af regler på fortidsmindeområdet)

Kulturministeriet sendte den 18. december 2021 et udkast til forslag til lov om ændring af museumsloven, lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet og forskellige andre love (Ændring af regler på fortidsmindeområdet) i høring med høringsfrist den 12. januar 2022.

27 organisationer, foreninger m.v. afgivet hørings svar. Se bilag 1: Liste over hørings svar.

Kulturministeriet nedsatte i juni 2021 en arbejdsgruppe om ændring af museumslovens bestemmelser, som fik til opgave at komme med forslag til konkrete ændringer i museumslovens bestemmelser om beskyttede fortidsminder. Ændringerne skulle dels styrke hensynet til formidling og tilgængelighed i forbindelse med dispensationer til ændringer i fortidsminder, dels løse en række andre udfordringer med den eksisterende museumslovs bestemmelser om beskyttede fortidsminder. Lovforslaget afspejler arbejdsgruppens anbefalinger.

Kulturministeren indgik den 16. december 2021 en stemmeaftale om at ændre museumslovens fortidsmindebestemmelser. Aftalen blev indgået mellem Socialdemokratiet (regeringen), Venstre, SF, Radikale Venstre, Enhedslisten, Det Konservative Folkeparti, Alternativet, Kristendemokraterne og Frie Grønne.

I det følgende redegøres der for hovedsynspunkterne i de modtagne hørings svar og Kulturministeriets kommentarer hertil.

Enkelte hørings svar indeholder ønsker og bemærkninger, som ikke direkte vedrører lovforslaget. Disse er som udgangspunkt ikke kommenteret.

*****

Høringsnotatet er opdelt i følgende afsnit:

1. Generelle bemærkninger
2. Forhold, der kan tillægges positiv vægt ved vurdering af, om der kan gives dispensation til ændringer i tilstanden af fortidsmindet, jf. foreslåede § 29 j, stk. 3, i museumsloven
3. Ændringer af underordnet betydning
4. Konkret udpegning af fortidsminder opført efter år 1865
5. Sagkyndig medvirken i klagesagsbehandlingen
6. Øvrigt

1. Generelle bemærkninger

Museum Lolland-Falster og Arkitektskolen i Aarhus har ingen bemærkninger til lovforslaget.

Museum Sønderjylland og Rektorkollegiet for de kunstneriske og kulturelle uddannelser (RKU) udtrykker opbakning til lovforslaget.

Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur, Historiske Huse, Dansk Skovforening, KL, Dansk Vejhistorisk selskab, Landbrug & Fødevarer, Eigil Waagstein, Bygningskultur Foreningen i Lyngby-Taarbæk, Københavns Museum, Gammel Estrup Danmarks Herregårdsmuseum, Organisationen Danske Museer (ODM) udtrykker generelt opbakning til lovforslagets intentioner om at skabe bedre balance mellem hensynene til bevaring, beskyttelse og formidling og tilgængelighed til fortidsminderne samt til lovforslagets ambition om at skabe større gennemsigtighed om dispensationer til ændring i fortidsminder. KL, Københavns Museum og Historiske Huse noterer sig, at det overordnede princip i museumsloven om, at der ikke må foretages ændringer i fortidsmindet, fastholdes. Europa Nostra, ICOMOS Danmark, Landsforeningen for Bygnings- og landskabskultur, Dansk Møllerforening, Bygningskultur Foreningen i Lyngby-Taarbæk, Dansk Kulturarvs Forening udtrykker opbakning til, at der oprettes en ny kulturarvsafdeling i regi af Miljø- og Fødevarerklagenævnet med sagkyndige i kulturarvsforhold. Det gælder dog ikke foreningen Kultur & Arv og Foreningen til Nyborgs Forskønnelse.

2. Forhold, der kan tillægges positiv vægt ved vurdering af, om der kan gives dispensation til ændringer i tilstanden af fortidsmindet, jf. foreslåede § 29 j, stk. 3, i museumsloven

Europa Nostra, Dansk Møllerforening, Foreningen til Gamle Bygningers Bevaring, Gammel Estrup – Danmarks Herregårdsmuseum, Historiske Huse – BYFO, Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur, Foreningen for Nyborgs Forskønnelse og Organisationen Danske Museer har bemærkninger og overordnede overvejelser om principperne for dispensation, herunder har Vendsyssel Historiske Museum, Bygherreforeningen, Kultur & Arv, Arkitekturoprøret, Dansk Historisk Fællesråd, og Dansk Mølleforening har bemærkninger om reversibilitet. Derudover er der bemærkninger fra Dansk Kulturarvs Forening, EjendomDanmark, Foreningen til Gamle Bygningers Bevaring, Kultur & Arv, ICOMOS Danmark og Landbrug og Fødevarer vedrørende de seks forhold, som kan indgå i vurderingen af, om der kan gives dispensation til ændringer i fortidsmindet, jf. den foreslåede § 29 j, stk. 3, i museumsloven.

Bygningskultur Foreningen i Lyngby-Taarbæk, Danmarks Kulturarvs Forening, Kommunernes Landsforening og Københavns Museum finder det positivt, at det grundlæggende restriktive princip i museumsloven fastholdes i lovforslaget. Dansk Historisk Fællesråd finder, at kulturarven i allervidest mulige omfang skal bevares og derfor ikke være underkastet undtagelser. Danmarks Kulturarvs Forening håber,

at administrationspraksis afspejler det overordnede princip om, at der ikke må foretages ændringer i fortidsminder. Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur vurderer, at § 29 j, stk. 3, kan få uønskede konsekvenser for fortidsminderne.

Organisationen Danske Museer finder det positivt, at lovforslaget tydeliggør dispensationspraksis og har fokus på at sikre en ensartet og mere gennemsigtig praksis fremover. Bygningskultur Foreningen i Lyngby-Taarbæk finder, at det er hensigtsmæssigt med en revidering af de gældende bestemmelser i museumsloven, der under en række forudsætninger kan medføre en mere smidig sagsbehandling i ansøgninger om ændringer i tilstanden i fortidsminder. Bygherreforeningen noterer sig, at de foreslåede ændringer og tilføjelser er et udtryk for et ønske om både at nuancere og skærpe afvejningen af hensyn til bevaring, beskyttelse og udvikling ift. fortidsminder. Gammel Estrup – Danmarks Herregårdsmuseum finder det vigtigt, at en eventuel lovændring ikke medvirker til at erodere opfattelsen af de fredede fortidsminders status generelt, da fredet kulturarv i almindelighed allerede er under pres fra mange sider.

Kultur & Arv foreslår at indføre begrebet "mindst indgribende løsning" i loven som princip for dispensationer relateret til § 29 j, stk. 3, 1) -6), og foreningen har endvidere et forslag til, hvordan tilfælde "hvor myndigheder skal sagsbehandle sig selv", kan håndteres, bl.a. ved hjælp af en ekstern vurderingskomite, som skal behandle ansøgningen i stedet for Kulturministeriet.

Dansk Kulturarvs Forening antager, at de planlagte ændringer af loven vil medføre flere dispensationsansøgninger og flere overtrædelser at påtale ved de periodiske tilsyn, og at det derfor må påregnes at tilføre flere ressourcer til de relevante myndigheder.

I en række høringssvar anføres bemærkninger i relation til det hensyn til ændringens *reversibilitet*, som skal tages i betragtning i forbindelse med dispensation til ændringer i fortidsmindet. Dansk Møllerforening bemærker f.eks., at formidlingsmæssige tiltag, der synes ok i dag, ikke må ødelægge eller umuliggøre, at fortidsmindet kan stå "rent" igen, hvis det engang ønskes i fremtiden. Vendsyssel Historiske Museum anfører, at der også kan være en problematik i forbindelse med midlertidige aktiviteter. Fx i forhold til nedborede ankre til telte, samt risiko for f.eks. slidskader eller nedbrydning af det bevarede vækstlag pga. tildækning. Kultur & Arv anfører, at det er vigtigt at bevare reversibilitet som et gennemgående krav i sagsbehandlingen af alle ændringer på fortidsminder, og ønsker at få kravet om reversibilitet præciseret i selve lovteksten.

Kulturministeriets kommentarer:

Kulturministeriet bemærker, at det fremgår af Rapport med anbefalinger fra arbejdsgruppen om ændring af museumslovens bestemmelser på fortidsmindeområdet af 19. oktober 2021, at arbejdsgruppen har drøftet lovgrundlaget og Slots- og Kulturstyrelsens eksisterende praksis vedrørende dispensation til ændringer i fortidsminder. Arbejdsgruppen fandt, at der er blevet fastlagt en praksis, som på mange

måder er velfungerende, og hvor man bl.a. forsøger at komme borgere/ejere/brugere i møde på trods af et restriktivt udgangspunkt.

Det eksisterende lovgrundlag er i store træk uændret siden 1937 og giver kun meget begrænset vejledning til, hvilke kriterier der kan indgå ved vurderingen af, om der kan gives dispensation til tilstandsændringer på beskyttede fortidsminder. Formålet med lovforslaget er at skabe et mere gennemsigtigt administrationsgrundlag i forhold til gældende praksis og angive mere eksplicitte rammer for, hvilke kriterier der kan tillægges positiv vægt i forbindelse med dispensationer til at foretage ændringer på beskyttede fortidsminder.

Ved vurderingen af, om der kan dispenseres, skal det som anført i lovforslagets bemærkninger altid indgå i afvejningen, hvorvidt ændringen er reversibel, dvs. ikke medfører fysiske indgreb på fortidsmindets konstruktion, og i hvilket omfang ændringen negativt påvirker forståelsen og oplevelsen af fortidsmindet og dets visuelle fremtoning. Et indgreb bør altid minimeres og udføres så skånsomt som muligt. Kulturministeriet finder på baggrund af høringssvarene anledning til at præcisere bemærkningerne til lovforslaget, så det er tydeligt, at der skal søges løsninger, der i videst mulige omfang stadig tilgodeser hensynet til fortidsmindets bevaringsværdier.

Kulturministeriet bemærker, at der i forbindelse med sagsbehandlingen af ansøgninger om dispensationer efter museumslovens § 29 j, stk. 1, efter gældende praksis allerede anvendes et mindst indgribende princip. Ved sagsbehandlingen indgår der som udgangspunkt blandt andet en vurdering af, om det ansøgte projekt kan placeres uden for fortidsmindet eller flyttes til et mindre sårbart sted på fortidsmindet. Denne praksis har lovforslaget ikke til hensigt at ændre på.

Kulturministeriet finder det ikke hensigtsmæssigt at indføre en ekstern vurderingskomite til at behandle sager i stedet for Slots- og Kulturstyrelsen som 1. instans. Kulturministeriet bemærker, at Slots- og Kulturstyrelsen rådfører sig med arkæologisk arbejdsgruppe, når der behandles sager af principiel karakter ved ansøgninger om dispensationer efter museumslovens § 29 j, stk. 1, og hvor ansøgningen vedrører et fortidsminde, som Slots- og Kulturstyrelsen ejer, vedligeholder eller står for driften af. Kulturministeriet finder på den baggrund ikke anledning til at foretage ændringer i lovforslaget.

Den foreslåede § 29 j, stk. 3, nr. 2, i museumsloven, nutidig, etableret anvendelse

EjendomDanmark vurderer, at formuleringen i forslaget til en ny § 29 j, stk. 3, nr. 2, i museumsloven, er upræcis. Historiske Huse ønsker en lempet administration af privatejede bebyggede voldsteder (efter 1536, evt. 1660), der anvendes til beboelse, hvortil offentligheden ikke har adgang.

Kulturministeriets kommentarer:

Kulturministeriet har i lovforslagets bemærkninger til den foreslåede bestemmelse præciseret, hvad der forstås ved nutidig, etableret anvendelse.

Kulturministeriet bemærker, at den foreslåede bestemmelse har til formål at lempe praksis for visse fortidsminder ved at skabe lidt videre rammer for, at der vil kunne gives dispensation til forhold, der understøtter nutidig og allerede etableret anvendelse. Derudover har lovforslaget ikke til hensigt at ændre gældende praksis.

Kulturministeriet bemærker, at formålet med den foreslåede bestemmelse er at kunne udvise større fleksibilitet i forhold til at imødekomme privat beboelse samt almene, offentlige behov, men hvorvidt der kan gives dispensation til en ændring af tilstanden i et fortidsminde vil afhænge af fortidsmindets type, robusthed, sårbarhed og integritet, hvilket stemmer overens med arbejdsgruppens anbefaling. Dette præciseres i lovforslagets bemærkninger.

Den foreslåede § 29 j, stk. 3, nr. 4, i museumsloven, Sikrer og styrker formidling og tilgængelighed

I nogle af høringssvarene gives der udtryk for en vis bekymring i forhold til den særlige mulighed for, at der efter en konkret vurdering kan gives dispensation med det formål at sikre og styrke formidling af og tilgængelighed til fortidsmindet.

Historiske Huse og Dansk Historisk Fællesråd anfører, at bygninger og tilbygninger bør placeres i afstand til fortidsmindet, så fortidsmindet kan opleves uforstyrret fx som Hammershus Slotsruin. Foreningen for Nyborgs Forskønnelse har et lignende synspunkt og peger desuden på, at formidling er et flygtigt begreb. Landsforeningen for Bygnings og Landskabskultur finder, at nye trends i større omfang vil lægge vægt på en autentisk oplevelse af uforstyrret ægthed og autenticitet således at den besøgende, med udgangspunkt i mere beskedne formidlingsgreb og egen fantasi, selv kan skabe fortælling og oplevelse. Foreningen til Gamle Bygningers Bevaring finder, at problemet ved brugen af formidling som begrundelse for en dispensation er, at hver generation er tilbøjelig til at sætte nye standarder for, hvad der anses for nødvendigt og ønskværdigt. Historiske Huse finder, at dispensation til mere omfattende visuelle og fysiske ændringer bør gives under forudsætning af, at der udøves stor forsigtighed og tilstræbes proportionalitet både mellem tilføjelser og fortidsminde og mellem indgrebets omfang og de gevinster, der opnås i forhold til formidling og tilgængelighed. Kultur & Arv foreslår, at der i sager, hvor formidling skal anvendes som begrundelse for dispensation, indhentes en uvildig udtalelse fra ICOMOS Danmark, og at dette indskrives i lovteksten.

Kulturministeriets kommentarer:

Kulturministeriet bemærker, at efter gældende praksis må ændringer i tilstanden af fortidsminder, som er betinget af formidling og tilgængelighed, kun i begrænset omfang og kun i særlige tilfælde medføre negativ påvirkning af fortidsmindets fysiske dele, eller forståelsen og oplevelsen af fortidsmindet og dets visuelle fremtoning. Som udgangspunkt skal projekter tilpasses, så nye anlæg så vidt muligt opføres uden for fortidsmindet. Ændringerne skal i udgangspunktet være reversible samt være arkæologisk og/eller historisk fagligt begrundede og fremme en bedre forståelse og oplevelse af fortidsmindet.

Kulturministeriet bemærker, at det fremgår af lovforslagets bemærkninger, at lovforslaget vil muliggøre, at der efter en konkret vurdering vil kunne meddeles dispensation i ekstraordinære tilfælde og for et begrænset antal fortidsminder til mere omfattende visuelle og fysiske ændringer, hvis sådanne ændringer vurderes ekstraordinært at understøtte fortidsmindets formidling og tilgængelighed til gavn for almenvellet. I sådanne tilfælde skal der ved vurderingen af, om der kan gives dispensation, lægges afgørende vægt på:

- At der er offentlig adgang til fortidsmindet størstedelen af året,
- At ændringen forebygger skader foranlediget af højt besøgstryk,
- At ændringen styrker oplevelsen og forståelsen af fortidsminder, som umiddelbart er vanskelige at forstå,
- At fortidsmindet ud over den arkæologiske og historiske betydning som fortidsminde også har en særlig nyere historisk og/eller stedspecifik betydning, hvor også senere tilføjede betydningslag vil kunne tillægges positiv vægt,
- At ændringen er fagligt funderet arkæologisk og historisk,
- At der foreligger en langsigtet og bindende plan for pleje og vedligeholdelse af fortidsmindet og de ændrede dele.

Det er således Kulturministeriets vurdering, at der i disse helt ekstraordinære tilfælde vil blive taget de nødvendige hensyn til fortidsmindets bevaring og fremtræden.

Kulturministeriet finder på den baggrund ikke anledning til at foretage ændringer i lovforslaget.

3. Ændringer af underordnet betydning

Der udtrykkes i flere høringssvar, bl.a. Danmarks Kulturarvs Forening, Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Historisk Fællesråd bekymring for, hvad der ligger i begrebet "underordnet betydning", og om det vil skade fortidsminderne (herunder beskyttende vækstlag). Desuden gives der i flere høringssvar, bl.a. Dansk Møllerforening, Europa Nostra, ICOMOS Danmark, Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur udtryk for, at man finder begrebet for upræcist formuleret og/eller, at der er behov for en nærmere præcisering i lovgivningen af, hvilke ændringer i tilstanden af fortidsminder, der er af underordnet betydning, ligesom flere påpeger, at det lokale kulturhistoriske museum bør være med til at vurdere betydningen af en ændring. Kultur & Arv deler bekymringen og anfører en række forslag til, hvordan en kontrolordning vil kunne etableres.

Foreningen til Gamle Bygningers Bevaring (GBB) og Foreningen til Nyborgs Forskønnelse anfører, at bestemmelsen om forhold af underordnet betydning ikke bør indsættes i forbudsparagraffen/hovedreglen. GBB udtrykker bekymring for, om grønt lys for ændringer "af underordnet betydning" kan vise sig at være en trojansk hest, som på længere sigt kan indebære en risiko for en svækkelse af fortidsmindernes tilstand. GBB foreslår i stedet, at bestemmelsen om "underordnet betydning" bør indsættes i paragraf 29 j om dispensationsmuligheder (undtagelsesbestemmelsen), så hovedreglen om, at der ikke må ske ændringer i fortidsminder – uden di-

spensation – står helt klar. Foreningen for Nyborgs Forskønnelse anfører, at begrebet "underordnet betydning" skal "listes op med en udtømmende entydighed og uden fortolknings mulighed", såfremt begrebet kommer til at fremgå andet sted i loven.

Der anføres derudover en række mere konkrete problemstillinger og ønsker om præciseringer om nedgravede trampoliner, terrasser og svømmebassiner mv. fra Danmarks Kulturarvs Forening, Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Møllerforening og Organisationen Danske Museer.

Kulturministeriets kommentarer:

Kulturministeriet bemærker, at der i lovforslaget er en bemyndigelse til kulturministeren til at fastsætte nærmere regler om ændringer af underordnet betydning. Det er hensigten, at det i en bekendtgørelse vil blive fastsæt regler om, hvilke ændringer i tilstanden af et fortidsminde, der anses for at være af underordnet betydning henset til de forskellige fortidsmindetyper karakter, robusthed og integritet. Det forventes også, at der vil blive udstedt en vejledning om ændringer af underordnet betydning.

Kulturministeriet bemærker, at det fremgår af lovforslagets bemærkninger, at forhold af underordnet betydning generelt er kendetegnet ved beskedne, midlertidige og reversible forhold. Der vil således være tale om ændringer, der kun medfører ubetydelige fysiske indgreb på fortidsmindet, og som kun i ringe grad påvirker den visuelle oplevelse.

Kulturministeriet har på baggrund af, at der i nogle af høringssvarene udtrykkes tvivl om, hvorvidt nedgravede trampoliner, terrasser, svømmebassiner mv. er at betragte som af underordnet betydning, fundet grundlag for at præcisere i lovforslagets bemærkninger, at trampoliner mv. ikke vil betragtes som ændringer af underordnet betydning, hvis disse kræver fysisk indgreb i fortidsmindet.

Med hensyn til Foreningen til Gamle Bygningers Bevarings forslag om at placere bestemmelsen om forhold af underordnet betydning i "dispensationsparagraffen" 29 j i stedet for i § 29 e henviser Kulturministeriet til arbejdsgruppens rapport, hvoraf det følger: "Arbejdsgruppen anbefaler en meget begrænset lempelse af bestemmelsen i museumslovens § 29 e om, at der ikke må foretages ændringer i fortidsminder. Arbejdsgruppen anbefaler, at museumslovens § 29 e, stk. 1 kommer til at tage højde for ændringer af underordnet betydning...". Kulturministeriet finder på den baggrund ikke anledning til at foretage ændringer i lovforslaget.

4. Konkret udpegning af fortidsminder opført efter år 1865

Dansk Historisk Fællesråd, Gammel Estrup – Danmarks Herregårdsmuseum og ICOMOS Danmark udtrykker bekymring for forslaget om at ophæve den automatiske beskyttelse for fortidsminder opført efter 1865, og Gammel Estrup – Danmarks Herregårdsmuseum understreger i den forbindelse vigtigheden af, at der udarbejdes og fremlægges en klar politik for, hvorledes man sikrer sig, at der sker en hensigtsmæssig udpegning af fortidsminder efter 1865.

Vendsyssel Historiske Museum anfører, at det er fornuftigt at udvælge, hvilke nyere anlæg der skal beskyttes, men at året 1865 ikke nødvendigvis kan anvendes og sætter samtidig spørgsmålstegn ved, hvem der har bevisbyrden, når det skal afgøres, om et fortidsminde er opført før eller efter 1865.

Dansk Vejhistorisk Selskab er af den opfattelse, at alle milesten fortsat bør være automatisk beskyttede. Dette gælder også kilometersten, vejvisersten og amtsgrænsesten.

I relation til de foreslåede ændringer i museumslovens bilag, kapitel 2, 19) Øvrige kulturhistoriske anlæg mv., der vurderes væsentlige at sikre som fortidsminde, opfordrer Dansk Møllerforening og ICOMOS Danmark til, at definition af "vandmølle-anlæg" præciseres yderligere.

Der ytres i flere høringssvar ønske om en opprioritering af og strategi for beskyttelse af nyere tids kulturarv.

Kulturministeriets kommentarer:

Kulturministeriet skal understrege, at beskyttelsen af fortidsminder, der er opført efter år 1865, og som allerede er automatisk beskyttede, vil blive opretholdt, indtil der er taget konkret stilling til det enkelte fortidsminde. Dette fremgår af lovforslagets overgangsbestemmelser og lovforslagets bemærkninger. Kulturministeriet har dog på grund af de indkomne høringssvar valgt at præcisere bemærkningerne til overgangsbestemmelsen.

Kulturministeriet anerkender, at det for visse typer af beskyttede fortidsminder vil være vanskeligt at anføre et præcist årstal for fortidsmindets alder eller opførelses-tidspunkt.

Kulturministeriet har på grund af de indkomne høringssvar valgt at præcisere bemærkningerne til lovforslaget, så det fremgår, at i de tilfælde, hvor der er tvivl om, hvorvidt et fortidsminde er fra før eller efter år 1865, vil det være fortidsmindets oprindelige opførelsetidspunkt, som vil være gældende, og fx ældre milesten fra før år 1865, der er genanvendt som kilometersten, vil være omfattet af kapitel 1. Hvis der er tvivl om, hvorvidt et fortidsminde er opført før eller efter år 1865, vil det være kulturministeren, der beslutter, om fortidsmindet skal være beskyttet efter kapitel 1 eller 2 i bilaget til museumsloven.

Kulturministeriet bemærker, at der er opmærksomhed på, at der skal udarbejdes en strategi for, hvilke fortidsminder der skal meddeles beskyttelse af, når den nye regel om, at fortidsminder efter år 1865 først beskyttes efter meddelelse, træder i kraft.

5. Sagkyndig medvirken i klagesagsbehandlingen

Oprettelse af kulturarvsafdeling i Miljø- og Fødevareklagenævnet
Gammel Estrup – Danmarks Herregårdsmuseum, Bygningskultur Foreningen i Lyngby-Taarbæk, Danmarks Kulturarvs Forening, Dansk Møllerforening, Europa

Nostra og ICOMOS Danmark finder, at det er positivt, at der oprettes en kulturarvsafdeling i Miljø og Fødevareklagenævnet med to sagkyndige i kulturarvsforhold.

Danmarks Naturfredningsforening finder, at de foreslåede lovændringer virker unødvendige og baseret på ét enkeltstående afslag fra et i øvrigt sundt klagenævnsystem. Danmarks Naturfredningsforening sætter dermed spørgsmålstegn ved, hvorvidt det ligger inden for Kulturministeriets rækkevidde at ændre på et klagenævn under Miljøministeriet.

Kultur & Arv støtter ikke forslaget om en kulturarvsafdeling i Miljø- og Fødevareklagenævnet, fordi foreningen vurderer, at loven allerede i dag giver mulighed for at ad hoc beskikke sagkyndige, og fordi sagen om Nyborg Slot har vist, at nævnsmedlemmer kan blive udsat for stort pres i offentligheden, hvilket ifølge Kultur & Arv ikke taler for en reduktion af antallet af medlemmer, da der bliver færre til at "løfte ansvaret" udadtil. Heller ikke Foreningen for Nyborgs Forskønnelse støtter en ændring af Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Kulturministeriets kommentarer:

Kulturministeriet bemærker, at forslaget bygger på de anbefalinger, som fremgår af Rapport med anbefalinger fra arbejdsgruppen om ændring af museumslovens bestemmelser på fortidsmindeområdet af 19. oktober 2021. Det kan oplyses, at lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet hører under Erhvervsministeriet.

Vedrørende Kultur & Arvs bemærkninger om, at loven allerede i dag giver mulighed for at ad hoc beskikke sagkyndige til Miljø- og Fødevareklagenævnets læge afdeling, bemærker Kulturministeriet, at det fremgår af lovforslagets bemærkninger, at det følger af gældende ret, at klagesager efter museumslovens § 29 t behandles i Miljø- og Fødevareklagenævnets 9. afdeling – den såkaldte læge afdeling – der ikke har sagkyndige medlemmer. Der kan ikke ske ad hoc beskikkelse af sagkyndige medlemmer efter den gældende § 3, stk. 2, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, til nævnets læge afdeling.

Kulturministeriet finder på den baggrund ikke anledning til at foretage ændringer i lovforslaget.

Fastlæggelse af, hvilke organisationer som indstiller sagkyndige og supplementer til en kulturarvsafdeling i Miljø og Fødevareklagenævnet
Danmarks Kulturarvs Forening finder, at de vil være en meget naturlig organisation til at deltage i udpegningen af sagkyndige til dette nævn. EjendomDanmark, ønsker også at være udpegningsberettiget, fordi de vurderer at repræsentere det egentlige brugerhensyn og har samlet overblik over håndtering af fortidsminder og lignende.

Historiske Huse, Landbrug og Fødevarer og Dansk Skovforening finder samstemmende, at Dansk Skovforening også bør være blandt organisationerne, der indstiller sagkyndige kandidater, fordi de tre organisationer tilsammen repræsenterer og har det daglige ansvar for størsteparten af landets 32000 synlige fortidsminder.

Kultur & Arv foreslår, at Bygherreforeningen og Dansk Industri udskiftes med eksempelvis Skovforeningen eller lignende organisation, som på mere passende repræsentativ vis afspejler ejerforvalternes interesser.

Dansk Møllerforening anbefaler, at den ene sagkyndige i kulturarvsafdelingen er middelalderarkæolog. Europa Nostra påpeger det vigtige i, at de sagkyndige repræsenterer sagkundskab og i mindre grad en demokratisk repræsentationskultur.

KL bemærker, at Kulturministeriet, jf. bemærkningerne til lovforslaget har vurderet, at KL ikke har den fornødne ekspertise på kulturarvsområdet til opgaven. KL anfører, at kommunerne er afgørende aktører i forvaltningen og ikke mindst formidlingen af den lokale kulturarv, og at KL via sine medlemmer har praksisnær indsigt i kulturarvsområdet. KL opfordrer derfor til, og i overensstemmelse med arbejdsgruppens klare anbefaling, at KL inddrages som organisation med indstillingskompetence. ODM finder det i lyset af Kulturministeriets vurdering af, at KL ikke har den fornødne ekspertise til at sidde i klagenævnet, uforståeligt, hvorfor brugerhensynet skal være repræsenteret af Landbrug og Fødevarer, Bygherreforeningen og Landdistrikternes fællesråd, da disse ikke formodes at besidde sagkyndig ekspertise på kulturarvsområdet.

Kulturministeriets kommentarer:

Kulturministeriet bemærker, at der ved fastlæggelsen af de udpegende organisationer er søgt at afspejle såvel beskyttelseshensyn som brugerhensyn.

Kulturministeriet er enig med KL i, at kommunerne er afgørende aktører i forvaltningen og formidlingen af den lokale kulturarv. Kulturministeriet vurderer imidlertid ikke, at det er hensigtsmæssigt, at KL er med til at indstille medlemmer af klagenævnet, bl.a. fordi kommunerne som 1. instans træffer afgørelser i relation til 100 meter beskyttelseslinjen samt i sager om dispensation i relation til beskyttede jord- og stendiger, der behandles i Miljø- og Fødevarerklagenævnet som 2. instans. Kulturministeriets overvejelser i lovforslagets bemærkninger er justeret i overensstemmelse med ovenstående.

Kulturministeriet finder ikke anledning til at ændre i de udpegende organisationer, men henviser til, at der i lovforslagets bemærkninger er lagt vægt på, at der skal være et lige antal, som repræsenterer hhv. et brugerperspektiv og et bevaringsperspektiv.

6. I øvrigt

Arkitekturoprøret finder, at det er afgørende, at den nye lov ikke bliver en Lex Nyborg Slot, og at det i lovforslagets bemærkninger bør fremgå, at loven ikke har dette formål, og at der ikke lægges op til en omgørelse af Miljø- og Fødevarerklagenævnets afgørelse vedr. Nyborg Slot.

Foreningen til Gamle Bygningers Bevaring forventer, at Miljø- og Fødevarerklagenævnets afgørelse af 17. december 2020 om ændring af dispensation til bygge- og

formidlingsprojektet på Nyborg Slot skal fastholdes og respekteres. Foreningen anfører også en række specifikke holdninger til Nyborg Slot-projekt fsva. lovforslagets specifikke bemærkninger til § 29 j, stk. 3. og at det ikke giver mening at genindsende slotsprojektet i uændret skikkelse.

Kulturministeriets kommentarer:

Kulturministeriet bemærker, at formålet med lovforslaget bl.a. er at styrke hensynet til formidling og tilgængelighed i forbindelse med dispensationer til ændringer i fortidsminder og sikre en bedre balance mellem beskyttelse, formidling og tilgængelighed samt at gøre dispensationspraksis mere gennemsigtig for borgerne.

Kulturministeriet finder på den baggrund ikke anledning til at foretage ændringer i lovforslaget.

Bilag 1

Modtagne høringssvar vedr. udkast til forslag til lov om ændring af museumsloven, lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet og forskellige andre love (Ændring af regler på fortidsmindeområdet)

Rektorkollegiet for de Kunstneriske og Kulturelle Uddannelser

Arkitektskolen i Aarhus

By & Land

Historiske Huse,

Museum Sønderjylland

Arkitekturoprøret

Museum Lolland-Falster

Dansk Historisk Fællesråd

Dansk Møllerforening

Europa Nostra Danmark

Danmarks Kulturarvsforening

Dansk Skovforening

Dansk Industri

Københavns Museum

ICOMOS Danmark

EjendomDanmark

Dansk Vejhistorisk Selskab

Vendsyssel Historiske Museum

Bygherreforeningen

Foreningen til Gamle Bygningers Bevaring

KL – Kommunernes Landsforening

Eigil Waagstein

Landbrug og Fødevarer

Danmarks Naturfredningsforening

Bygningskulturforeningen Lyngby-Taarbæk

ODM – Organisationen af Danske Museer

Landsforeningen for bygnings- og landskabskultur

Kultur & Arv

Foreningen til Nyborgs Forskønnelse